

женото в тях символно значение, разменят отчасти ролите си. Но в цялостната картина на поезията му тази черта на идейно-художническият му подход е очевидна. Затова така релефно се врязват в съзнанието ни зверският рев на ранената в сърцето пантера, озъбеното свирепо куче, настръхналото вбесено псе на живота, дивият поглед на бик у осъдения, вълчите зъби на морския вятър, мрящите като мухи деца, холивудската героиня – жребича от разплодник, отровната плесен над милиони хора по земята и пр.

В стиховете на Вапцаров идейно-емоционалната енергия за разрушаване на живота „клетка“, „затвор“ и построяване на свят на свободата и щастието, отразява динамиката на неговото художествено мислене. То се движи често светкавично бързо, с големи амплитуди, в подчертано контрастни, полюсно противоположни посоки – между живота и смъртта, вярата и безнадеждността, щастието и покрусата. Посоката на това вълнуващо движение е по вертикала горе–долу, долу–горе и отново горе–долу, долу–горе... И в този характерен вапцаровски художествен свят думите символи за природата изпълняват действително много съществена роля. Струва ми се важно да се отбележи коренът, произходът на този артистичен маниер, основан на контраста. Подобен подход е откриван с основание в българския символизъм и по-специално у Яворов, любим учител и поет на Вапцаров. Ранните стихове на Вапцаров свидетелстват за това въздействие. По-съществено е, че той трансформира този маниер на естетическия и поетически контраст в зрелите си стихове за целите на своето социално и хуманистично ангажирано творчество, опоектизиращо осъществяването на бъдещия щастлив свят, където не в символичен, а в реален смисъл да има хляб и свобода и хората да се обичат като братя.

Да си спомним няколко примера за този идейно-естетически и художествен подход у Вапцаров – с озъбеното, настръхнало вбесено псе на живота, от челюстите на което е нужно да изтръгваш всеки ден парчето хляб. И в същото време:

*А недалече пролетният ветър
люлее ниви, слънцето блести...*

Дърветата опират

във небето.

(„Завод“)

И това – в контраст с легналите сенки върху заводските стени, зад които жестоко се наказват житейските грешки и заблуди, където грубата ръка